

Om mikrokirurgi i Danmark

Af Magne Juhl, marts 2017

Ved mikrokirurgi forstås her operationer, der kræver operation på små blodkar. Det omfatter således ikke de mikrokirurgiske operationer, som øjenlæger og øre-næse-halslæger foretager.

Mikrokirurgiske operationer, der ofte er langvarige og kræver stor tålmodighed foretages ved brug af lupbriller men oftest ved brug af et specielt operationsmikroskop samt fine instrumenter som dem, der er i øvelsessættet under nr. 151 480.

Til karoperation kræves også mindre karklemmer som nr. 159370.

De sædvanlige kirurgiske synåle er for store til at sy mikrokirurgisk med. Medens der benyttes størrelse 3-0, 4-0 til 5-0 til mange ting, benyttes helt ned til størrelse 10-0 eller endnu mindre til mikrokirurgi, da nålen ikke må være så stor, at den ødelægger det fine væv, der skal sys sammen. Et lille blodkar vil ødelægges, hvis nålen og tråden er for stor. De helt små nåle med påhæftet tråd er så små, at de næsten er umulige at finde, hvis de kommer udenfor synsfeltet, og derfor lægges de også på et stykke papir i operationsfeltet.

Mikrokirurgi bruges også til andet end replantation. F.eks. til at flytte frie hudlapper på de plastikkirurgiske afdelinger og til at foretage mikrokirurgiske karoperation indenfor neurokirurgien.

Øvesættet her (Nr. 151480) har overlæge Jørgen Pless foræret museet.

Jørgen Pless (1934-2014) og overlæge dr. med. Troels Barfred (1934-2004) blev ansat som overlæger på Odense Universitetshospital henholdsvis november 1976 på plastikkirurgisk afdeling Z og december 1976 på håndkirurgisk afdeling Ø.

Pless havde i 1975 været på studierejse til England for at studere mikrovaskulær kirurgi (karkirurgi). De to overlæger gik hurtigt efter deres ansættelse sammen om at udvikle mikrokirurgien. Om de havde planlagt det forinden er uvist.

Og resultatet er, at Odense Universitetshospital er blevet center for replantation af fingere m.m. i Danmark. Centeret har såkaldt landsfunktion for området, hvilket vil sige, at indgrebene kun må foretages der.

Pless og Barfred oprettede et biomedicinsk laboratorium i Odense til undervisning i mikrokirurgi, og neurokirurg Jens Haase, der da var ansat på samme hospital, var også med.

De var ligeledes med til at stifte Dansk Mikrokirurgisk Selskab, hvor Jørgen Pless var formand fra selskabets stiftelse i 1984.

Selskabet eksisterer endnu og medlemmerne er primært plastik-, hånd- og neurokirurger.

På Aarhus Amtssygehus forsøgte overlæge Jørgen Sommer først i 1980'erne at indføre mikrokirurgi til håndkirurgiske indgreb.

Et øvelseslaboratorium med tilhørende dyrestald til træning i mikrokirurgi ved operation på rotter var indrettet i kælderen under patologisk institut. Medarrangør af kurset, der krævede beståelse af en lang række opgaver, var daværende førstereservelæge Per

Østergaard Jensen, og foruden ham, var der vist kun kursusreservelæge Kjeld Andersen og førstereservelæge Magne Juhl, der gennemførte.

Der var anskaffet udstyr til mikrokirurgiske indgreb på den kliniske afdeling på Aarhus Amtssygehus, og få indgreb som replantation og flytning af frie lapper blev gennemført, men der var ikke fremtid i en så specialiseret funktion baseret på yngre lægers operationer, og forløbet viste også, at alle landets replantationer kan udføres i Odense.

Ved det første videnskabelige møde i Dansk Mikrokirurgisk Selskab i Hanstholm i 1985 blev præsenteret to foredrag fra Amtssygehuset.

Som kursist i Odense havde jeg en enkelt gang assisteret Barfred ved en replantation, og som førstereservelæge på ortopædkirurgisk afdeling på Aarhus Amtssygehus fra 1984 til 1986 blev jeg involveret i arbejdet med mikrokirurgien der med beståelse af kurset i kælderens og deltagelse i kursus i Hamborg og Odense.